

**ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΑΤΟΣ
ΑΡΧΑΙΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ Β' ΛΥΚΕΙΟΥ**

Υπεύθυνη ομάδας Αρχαίων Ελληνικών: ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ ΧΑΝΤΖΟΥΛΗ
Επιμέλεια διαγωνίσματος: ΓΙΑΝΝΗΣ ΠΗΓΟΥΝΑΚΗΣ

A1. α)

1. **Λάθος** («ὁ Ἐπιμηθεὺς ἔλαθεν αὐτόν καταναλώσας τὰς δυνάμεις εἰς τὰ ἄλογα»)
2. **Λάθος**(«τὴν δέ πολιτικὴν οὐκ εἶχεν»)
3. **Λάθος** («Προμηθεὴ δε δὶ Ἐπιμηθεὴ ὕστερον, ἤπερ λέγεται, κλοπῆς δίκη μετῆλθεν»)

β)

1. «ἀμήχανον γὰρ ἦν ἄνευ πυρός αὐτὴν κτητὴν τῷ ἢ χρησίμην γενέσθαι»
2. «ἐκ τούτου εὐπορία μὲν ἀνθρώπῳ τοῦ βίου γίγνεται»

B1. Ο Προμηθεὴς και ο Επιμηθεὴς ἦταν Τιτάνες, γιοι του Ιαπετού και της Οκεανίδας Κλυμένης. Σύμφωνα με τον μύθο του Πρωταγόρα, αφού οι θεοὶ δημιούργησαν τα θνητὰ ὄντα, ο Επιμηθεὴς αρχικὰ ανέλαβε να μοιράσει εφόδια και ιδιότητες σε αυτά, κάτι που ολοκλήρωσε με επιτυχία. Ὅμως, ἀμέλησε τον ἄνθρωπο, καθώς δε διέθετε προνοητικότητα (Ἄτε δὴ οὖν οὐ πάνυ τι σοφὸς ὦν ὁ Ἐπιμηθεὺς), με ἀποτέλεσμα το ἀνθρώπινο γένος να εἶναι "γυμνὸν τε καὶ ἀνυπόδητον καὶ ἄστρωτον καὶ ἄοπλον". Ο Επιμηθεὴς, λοιπόν, εἶναι αὐτὸς που, ὅπως δηλώνει και το ὄνομά του (σύνθετο ἀπὸ τις λέξεις ἐπί + μῆδος), σκέφτεται μετὰ την ἐκτέλεση μιας ἐνέργειας και βρῖσκεται ἀντιμέτωπος με τις συνέπειές της. Εἶναι «ἀμαρτίνος» ἢ «ὀψίνος». Θα μπορούσαμε, λοιπόν, να τον χαρακτηρίσουμε ἀστόχαστο, ἀπερίσκεπτο, ἐπιπόλαιο, παρορμητικό. Ἔτσι ο Επιμηθεὴς υπῆρξε ο αἰτιος και για την τιμωρία του ἀδελφού του Προμηθεὴ.

Απὸ την ἄλλη μεριά, ο Προμηθεὴς ἐρχόμενος για την ἐπιθεώρηση και διαπιστώνοντας την τραγικὴ κατάσταση του ἀνθρώπινου γένους ἀναζήτησε βοήθεια και σωτηρία για τον ἄνθρωπο (ἀπορία οὖν σχόμενος ὁ Προμηθεὺς ἦντινα σωτηρίαν τῷ ἀνθρώπῳ). Εἰδικότερα, ο Προμηθεὴς εἶναι αὐτὸς που, ὅπως δηλώνει

και το όνομά του (σύνθετο από τις λέξεις πρό + μήτις = σκέψη), σκέφτεται πριν κάνει κάτι, σταθμίζει τις συνέπειες και έπειτα προβαίνει σε πράξεις. Αποκαλείται σοφότατος των Τιτάνων, «αιολόμητις», βοηθός του Δία. Θα μπορούσαμε, λοιπόν, να τον χαρακτηρίσουμε προνοητικό, διορατικό, σώφρονα, συνετό, προσεκτικό. Στον μύθο του Πρωταγόρα παρουσιάζεται ως ευεργέτης του ανθρώπου, καθώς με τα δώρα που έκλεψε από τους θεούς (τη φωτιά και την έντεχνη σοφία) βοήθησε τον άνθρωπο να κυριαρχήσει πάνω στη φύση και να αναπτύξει πολιτισμό.

B2. 1στ - 2δ - 3 ε - 4ζ - 5 γ.

B3.

1. Λάθος
2. Λάθος
3. Λάθος
4. Λάθος
5. Σωστό

B4. Ο Προμηθέας, σύμφωνα με τον μύθο του Πρωταγόρα, θέλοντας να βοηθήσει το ανθρώπινο γένος έκλεψε από τους θεούς το «πῦρ» και την «έντεχνον σοφία» και τα δώρισε στον άνθρωπο. Τα δώρα του Προμηθέα συνετέλεσαν στο να αναβαθμιστεί και να εξελιχθεί ο άνθρωπος σε τεχνικό και πνευματικό επίπεδο (ἐκ τούτου εὐπορία μὲν ἀνθρώπῳ τοῦ βίου γίγνεται), να αποκτήσει χρήσιμες γνώσεις, προκειμένου να αντισταθμίσει τις ελλείψεις των εφοδίων που είχαν δοθεί στα υπόλοιπα έμβια όντα. Ειδικότερα, η φωτιά υπήρξε η πρώτη μεγάλη πηγή ενέργειας που έμαθε να μεταχειρίζεται ο άνθρωπος και εύλογα τοποθετείται στη βάση όλων των έως τότε τεχνολογικών κατακτήσεων. Ως πηγή ενέργειας υπήρξε αναγκαία συνθήκη για να οδηγηθεί ο άνθρωπος στα υψηλά τεχνικά επιτεύγματα και να αντισταθμίσει με αυτά τη φυσική αδυναμία του. Η «έμπυρος τέχνη» εκφράζει την εφαρμοσμένη, την κατασκευαστική εκδήλωση της ανθρώπινης δραστηριότητας. Ο Πρωταγόρας, λοιπόν, πρέπει να είχε στο μυαλό του αυτό που σήμερα ονομάζουμε τεχνολογία, τηρουμένων των αναλογιών. Το «πῦρ», λοιπόν, βοήθησε τον άνθρωπο στη δημιουργία όπλων, σκευών και ενδυμάτων, στην προστασία από τις καιρικές συνθήκες αλλά και από τα θηρία, στην παρασκευή τροφής και στη δημιουργία υλικών κατασκευών.

Στο παράλληλο κείμενο γίνεται αναφορά και στη συμβολή της φωτιάς στην ενημέρωση και την επικοινωνία των ανθρώπων εκείνη την εποχή. Οι αναμμένες φωτιές στις κορυφές των βουνών ήταν ένας πρωτοποριακός τρόπος μετάδοσης μηνυμάτων και πληροφοριών (πολλές φωτιές μετά μας έφεραν διαδοχικά το μήνυμα). Η φωτιά -που και εδώ, όπως και στον μύθο του Πρωταγόρα, ανήκει στον Ήφαιστο- είναι ο «μαντατοφόρος» κυρίως πολεμικών ειδήσεων-στην προκειμένη περίπτωση αφορά την άλωση της Τροίας. Η είδηση, λοιπόν, ταξίδεψε μέσω της φωτιάς από την Τροία ως την Ελλάδα σαν οπτικός τηλεγράφος. Άρα, διαπιστώνουμε ότι «εὐπορία» για τον άνθρωπο μέσω της φωτιάς επήλθε και στον τομέα επικοινωνίας, αλλά και στην κάλυψη βασικών βιοτικών αναγκών.

Γ1. Γιατί με πάρα πολλούς κόπους και με πολύ φανερούς (λαμπρούς) αγώνες και με πολύ ένδοξους (πολεμικούς) κινδύνους αφενός έκαναν την Ελλάδα ελεύθερη, αφετέρου ανέδειξαν πολύ σπουδαία την πατρίδα τους, κυριαρχώντας από τη μια εβδομήντα χρόνια στη θάλασσα, έχοντας από την άλλη τους συμμάχους χωρίς εξεγέρσεις, χωρίς να έχουν την αξίωση να υποδουλώνονται οι πολλοί στους λίγους, αλλά αναγκάζοντας όλους να έχουν ίσο μερίδιο, ούτε κάνοντας αδύναμους τους συμμάχους, αλλά καθιστώντας τους και εκείνους ισχυρούς και παρουσιάζοντας τόση τη δύναμή τους, ώστε ο μεγάλος βασιλιάς δεν επιθυμούσε πια τα ξένα, αλλά έδινε από τα δικά του και φοβόταν για τα υπόλοιπα.

Γ2. Στο συγκεκριμένο απόσπασμα ο ομιλητής, θέλοντας να αποκτήσει την εύνοια των ακροατών, αλλά και να εξάρει το ήθος των νεκρών, επισημαίνει ότι βρίσκεται σε δύσκολη θέση, καθώς αισθάνεται ότι δε θα μπορέσει μέσα σε μια μέρα να παρουσιάσει τα κατορθώματά τους όσο ικανός ρήτορας κι αν είναι («Καθ' ἕκαστον μὲν οὖν οὐ ῥάδιον τὰ ὑπὸ πολλῶν κινδυνευθέντα ὑφ' ἑνὸς ῥηθῆναι, οὐδὲ τὰ ἐν ἅπαντι τῷ χρόνῳ πραχθέντα ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ δηλωθῆναι»). Κατά την άποψή του ούτε ένας επιτάφιος λόγος ούτε ο χρόνος ομιλίας αρκούν, για να ανταποκριθεί ο ίδιος επαρκώς στον έπαινο των νεκρών και στην εξύμνηση της ανδρείας τους («Τίς γάρ ἂν ἡ λόγος ἢ χρόνος ἢ ῥήτωρ ἱκανὸς γένοιτο μηνῦσαι τὴν τῶν ἐνθάδε κειμένων ἀνδρῶν ἀρετήν;»).

Δάφνη - Αγ. Δημήτριος

Γ3. α) τοῖς ὀλίγοις : τοῖς μείοσι -- τοῖς ὀλιγίστοις
τούς πολλούς: τούς πλείονας/πλείους/πλέονας/πλέους --τούς πλείστους

β)

Τίς : Τίνες

ρήτωρ : ῥήτορες

ἀνδρῶν: ἀνδρός

γ)

ἐφοβεῖτο: φοβοῦ

ἄρξαντες : ἄρξαις/ἄρξιας

παρεῖχεν: παρεσχηκέναι

Γ4. α)

ἐλευθέραν: κατηγορούμενο στο αντικείμενο «τὴν Ἑλλάδα».

ἐαυτῶν: ετερόπτωτος ονοματικός προσδιορισμός ως γενική κτητική στο «πατρίδα».

τῆς θαλάττης : αντικείμενο στη μετοχή «ἄρξαντες».

περὶ τῶν λοιπῶν : επιρρηματικός εμπρόθετος προσδιορισμός της αναφοράς στο «ἐφοβεῖτο».

ὑπὸ τῶν βαρβάρων: εμπρόθετος επιρρηματικός προσδιορισμός του ποιητικού αιτίου στο ρήμα «ἠνδραποδίσθη».

β) «ὥσθ' ὁ μέγας βασιλεὺς οὐκέτι τῶν ἀλλοτρίων ἐπεθύμει»: δευτερεύουσα επιρρηματική συμπερασματική πρόταση, εισάγεται με τον συμπερασματικό σύνδεσμο «ὥσθ» («ὥστε»), εκφέρεται με ἔγκλιση οριστική («ἐπεθύμει»), γιατί δηλώνει το πραγματικό αποτέλεσμα και λειτουργεί ως επιρρηματικός προσδιορισμός του αποτελέσματος (συμπεράσματος) στη μετοχή «ἐπιδείξαντες».

ΑΡΕΙΤΟΛΜΟ

Δάφνη - Αγ. Δημήτριος